

REALIZĂRILE ȘI OBSTACOLELE ÎN ACORDUL DE ASOCIERE UE-MOLDOVA ȘI ZLSAC

Adriana BARCUȚA

Departamentul Economie și Management, grupa AA-212M,
Facultatea Inginerie Economică și Business,
Universitatea Tehnică a Moldovei,
mun. Chișinău, Republica Moldova
Autorul corespondent: Adriana Barcuța,
adriana.barcuta@em.utm.md

"Sprijinul acordat de Comisia Europeană pentru elaborarea acestei publicații nu constituie o aprobare a conținutului, care reflectă doar opiniile autorilor, iar Comisia nu poate fi trasă la răspundere pentru orice utilizare a informațiilor conținute în aceasta."

Rezumat. Republica Moldova și Uniunea Europeană au o relație de cooperare etapizată ce a început cu mult mai devreme de la semnarea Acordului de Asociere. Etapizarea constă în cercetarea și informarea în profunzime, dar și caracterizarea în complexitate a relațiilor bilaterale, iar fiecare etapă fiind înregistrată în acorduri și documente semnate. Este necesar de menționat că Acordul de asociere este un pas bine chibzuit, deoarece progresul înregistrat a fost unul succesiv, reieșind din necesitatea argumentată obiectiv și evaluată de către UE, bazându-se pe experiențele anterioare. În acest sens Republica Moldova de pe urma asocierii a beneficiat de o serie de reforme susținute de UE în următoarele domenii: politica externă și de securitate; justiție, libertate și securitate; politica socială și egalitate de șanse; politica de transport; politica de mediu; comerț și creare de comerț, crearea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător; etc. Pe lângă realizările obținute este inevitabil existența unui șir de obstacole de ordin subiectiv și contextual, create de actorii interni.

Cuvinte cheie: Acord de Asociere, ZLSAC (Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător), dezvoltare economică, export, migrație, cooperare.

Introducere

O economie cu potențial poate fi dezvoltată doar cu susținere și în parteneriat. Republica Moldova și Uniunea Europeană (UE) au făcut un prim pas spre o cooperare încă din 1994, anul în care a fost semnat Acordul de Parteneriat și Cooperare. Acordul a intrat în vigoare la 1 iulie 1998 și presupune o colaborare cu Comunitățile Europene, prin aprofundarea relațiilor de cooperare, dar și de consolidare politică, ce ar permite o dezvoltare continuă, aplicându-se standardele europene. La data de 22 februarie 2005 a fost aprobat Planul de acțiuni Republica Moldova-UE, prin urmare la 27 iunie 2014 a fost aprobat Acordul de Asociere (A.A.) dintre RM pe de o parte și UE pe de altă parte, acesta include și un Acord de Liber schimb Aprofundat și Cuprinzător, ceea ce specifică reducerea barierelor în calea comerțului exterior, contribuind astfel la creșterea economică a Republicii Moldova. În aceleași rânduri de idei, A.A. specifică o politică reală de implementare a unor reforme economice, politice și sociale, care sunt însoțite de o motivare puternică a Republicii Moldova de a deveni membru a Uniunii Europene prin intermediul integrării graduale. În esență Acordul de Asociere reprezintă o totalitate de angajamente asumate ale părților participante, cu scopul de a crea o legătură rigidă, aprofundată și înfloritoare. În aceleași rânduri de idei putem menționa că U.E. de-a rândul ultimilor ani a contribuit la dezvoltarea atât economică cât și socială a R.M. prin alocare de fonduri.

Realizările în Acordul de Asociere UE-Moldova.

Acordul de Asociere poate fi definit ca un act de înțelegere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și UE cu statele sale membre, în conformitate cu competențele lor care decurg din Tratatul privind Uniunea Europeană și din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. (5) Acest Acord este bazat pe reflectarea elementelor esențiale ale aquis-ului comunitar, cur fi: integrare graduală pe piața unică europeană, dar și asocierea politică, creând în acest sens un cadru juridic modern.

În decursul perioadei de cooperare Republica Moldova a înregistrat o serie de realizări cum ar fi: Libera circulație, liberalizarea regimului de vize cu UE, creșterea comerțului extern; Beneficierea de fonduri substanțiale pentru reducerea decalajelor; Întărirea poziției și a imaginii Republicii Moldova pe piața internațională; Relansarea activității de cercetare- dezvoltare și de introducere a noilor tehnologii; Stimularea activității economico-sociale bazate pe raționalitate economică, managerială și ecologică. Dezvoltare sustenabilă, precum și reforme în domeniul Politicii Sociale.

În programul reformelor politicii sociale, a fost stabilită o strategie de dezvoltare pe termen mediu. În aceste conditii se recomandă crearea unui cadru legislativ, instituțional și organizatoric, prielnic, ce va duce la dezvoltarea unei sietăți bazate pe individ. Noua societate este responsabilă de a satisface nevoile individului, de a îi oferi bunăstare prin reducerea șomajului și crearea a mai multor locuri de muncă remunerate decent. Un alt factor important este oferirea individului asigurarea ocrotirii sănătății acestuia.

În aceleași rânduri de idei putem spune că se acordă o importanță din ce în ce mai mare protecției copilului și familiei. În acest sens, Republica Moldova și-a propus un optimist obiectiv major, ce constă în reconsiderarea statutului copilului. Astfel s-a parcurs la elaborarea și implementarea unei "Strategii Naționale privind Protecția Copilului și a Familiei".

Drept exemplu, putem analiza mărimea medie a indemnizațiilor pentru copii pentru perioada 2011-2021. Indemnizația lunară se plătește persoanelor asigurate până la vârsta de 3 ani a copilului, persoanelor neasigurate - până la 2 ani ai copilului. Tabelul 1.

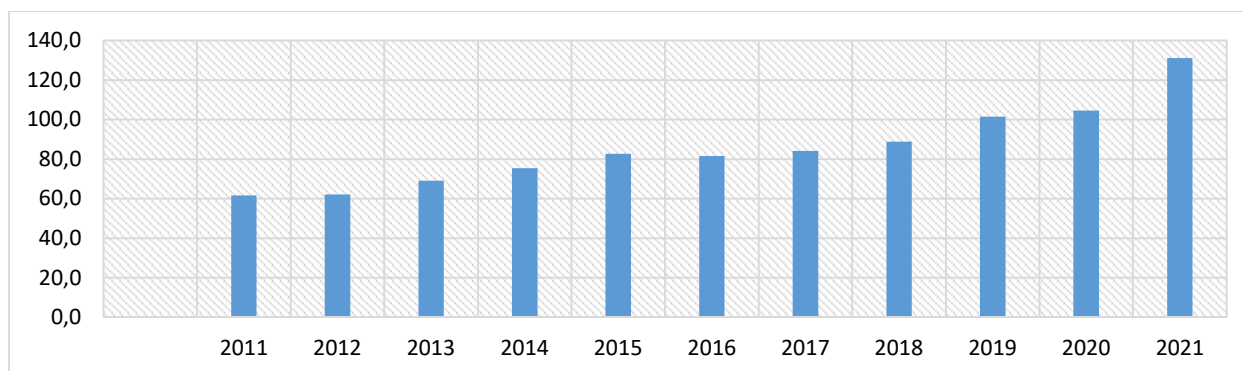
Tabelul 1

Analiza evoluției cuantumului mediu a indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului în Republica Moldova pentru perioada 2011-2021.

Ani	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Indemnizație lunara pentru îngrijirea copilului, lei	675	768	868	998	1097	1157	1234	1348	1561	1759	2274
Sporul absolut în lanț, lei	196	93	100	130	99	60	77	114	213	198	515
Sporul absolut de bază, lei	196	289	389	519	618	678	755	869	1082	1280	1795

Sursa: Elaborat de autor în conformitate cu datele publicate de Casa Națională de Asigurări Sociale.(12)

Potrivit datelor prezentate observăm că valoarea medie a indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului este în continuă creștere. Observăm că în anul 2021 mărimea medie a indemnizației lunare a crescut cu 515 lei, însă comparând cu anul 2011 evidențiem o creștere cu mult mai însemnată, în valoare de 1795 lei. Acest factor este unul pozitiv deoarece această indemnizație reprezintă un sprijin a familiilor, în contextul în care în perioada concediului de maternitate unul dintre părinți nu activează, astfel nu se obține venit. În figura de mai jos o să analizăm care este raportul dintre indemnizațiile pentru copii și minimumul de existență pentru copii, în acest context vom observa că în primii ani analizați, valoarea indemnizației acordată de către Statul Republicii Moldova nu acoperă în totalmente minimum necesar pentru creșterea unui copil, pe parcursul anilor această situație devine una pozitivă.

Figura 1. Raportul dintre indemnizațiile pentru copii și minimul de existență pentru copii pentru perioada 2011-2021.

Sursa: Elaborat de autor în conformitate cu datele publicate de Casa Națională de Asigurări Sociale. (12)

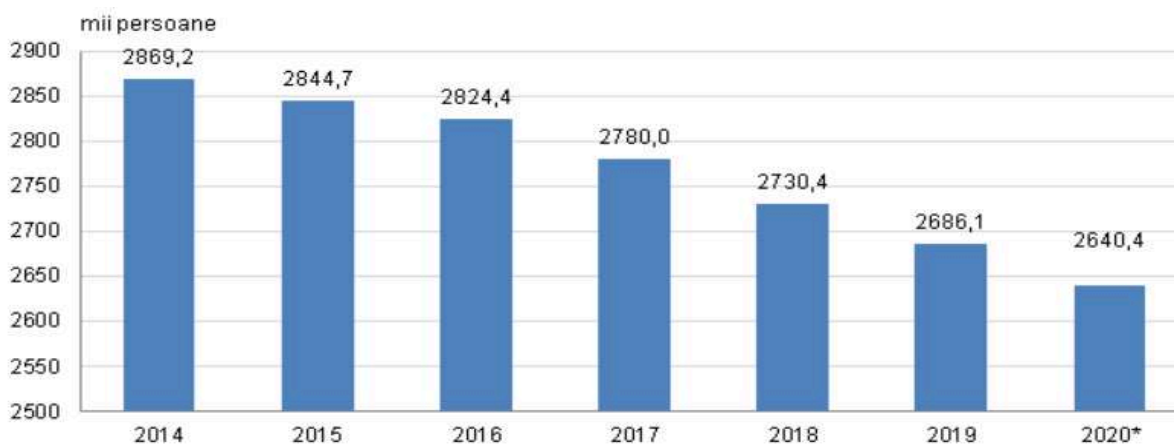
În rezultatul analizei efectuate în figura 1 observăm că în anul 2021 indemnizația pentru îngrijirea lunară a copilului acoperă aproximativ 130% din minimul necesar pentru existență, ceea ce denotă că aceasta acoperă în totalmente necesarul minim de întreținere a unui copil, în comparație cu anul 2011 din quantumul căruia se acoperea doar aproximativ 60%.

În final putem spune că Republica Moldova la acest capitol a înregistrat un succes remarcabil, însă la capitolul politică socială sunt cu mult mai multe probleme ce necesită de discutat, cum ar fi: abordare strategică față de ocuparea forței de muncă, în scopul sporirii numărului locurilor de muncă cu condiții de lucru mai bune, cu o corespundere mai bună a capacităților cu locurile de muncă disponibile pe piața muncii și a promova susținerea activă și serviciile de ocupare eficientă a forței de muncă; spori nivelul protecției sociale și asigura eficiența și viabilitatea financiară a sistemelor de protecție socială; majorarea fondurilor de pensii; etc. [6].

Obstacolele în Acordul de Asociere UE-Moldova.

După cum a fost menționat anterior Republica Moldova pe lângă o serie de beneficii obținute pe urma încheierii Acordului de Asociere, acesta a avut de suferit o consecință majoră, emigrarea populației.

În perioada anului 2014 potrivit Planului de Acțiuni UE- Republica Moldova, Uniunea Europeană a finanțat Republica Moldova în proiectul ce prevede promovarea mobilității legale dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova, astfel au fost liberalizate vizele. Acest fapt a permis cetățenilor Republicii Moldova să treacă frontiera mai ușor, în așa mod tinerii au plecat, pentru un trai mai bun.

Figura 2. Numărul populației Republicii Moldova pentru perioada anilor 2014-2020*

Sursa: Elaborat Casa Națională de Asigurări Sociale. (12)

Potrivit datelor prezentate observăm că numărul populației este în scădere continuă, cauza principală este emigrarea. În anul 2019 comparativ cu anul 2014 numărul populației a scăzut cu 183,1 mii de persoane, ceea ce reprezintă un rezultat extrem de negativ pentru Republica Moldova. Specialiștii au constatat că vârsta cu pondere cea mai mare de emigrare este 30-34 ani, urmată de grupul de vârstă cuprinse între 35-39 ani, iar grupa de vârstă 15-19 ani a înregistrat ponderea cea mai mică.

În concluzie putem spune că emigrarea a provocat o pierdere demografică foarte mare care contribuie la aprofundarea declinului demografic, la scăderea și îmbătrânirea populației. Din punct de vedere socio-economic, cel mai important efect este că Moldova pierde populația tânără, aptă de muncă, bine pregătită, care va contribui la creșterea economiilor europene, dar nu a Republicii Moldova.

Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător.

Zona de Liber Schimb Aprofundat și cuprinzător reprezintă o parte componentă de importanță majoră a acordului de asociere. Acordul presupune o liberalizare treptată a comerțului pe parcursul a 10 ani din data semnării. ZLSAC devine efectiv în dependență de sensibilitatea produselor produse în Republica Moldova cu produsele producătorilor străini, adică acestea devin competitive. Eliberarea taxelor de import și export oferă acces direct Republicii Moldova la piața unică europeană și sporește, totodată, concurența pe piața internă, ceea ce, în final, va contribui la diminuarea prețurilor și creșterea diversității și calității produselor.(4)

Pe urma creării Zone de Comerț Liber Aprofundat și Cuprinzător au avut de câștigat: companiile oneste ce au interes de a-și moderniza și eficientiza procesul de producție și comercializare; consumatorii consumatorii ce vor avea posibilitatea de a procura produse de calitate cu un preț mai redus, datorită eliminării taxelor vamale, dar și a creșterii concurenței; statul la fel are câștigat prin creșterea încasărilor la buget, pe urma creșterii consumului.

Tabelul 2

Exportul Republicii Moldova pentru perioada 2014-2020, mii dolari

Ani	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Export – total	2.339.530	1.966.837	2.044.539	2.424.972	2.706.173	2.779.165	2.467.106
în țările CSI	735.648	492.295	414.185	462.821	415.922	434.950	376.963
în țările Uniunii Europene	1.245.980	1.217.587	1.331.899	1.596.840	1.861.864	1.830.549	1.640.368
în alte țări	357.902	256.956	298.455	365.312	428.387	513.667	449.776

Sursa: Elaborat de autor în conformitate cu datele publicate de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Pentru o ilustrare mai clară vom urmări rezultatele din figura 3.

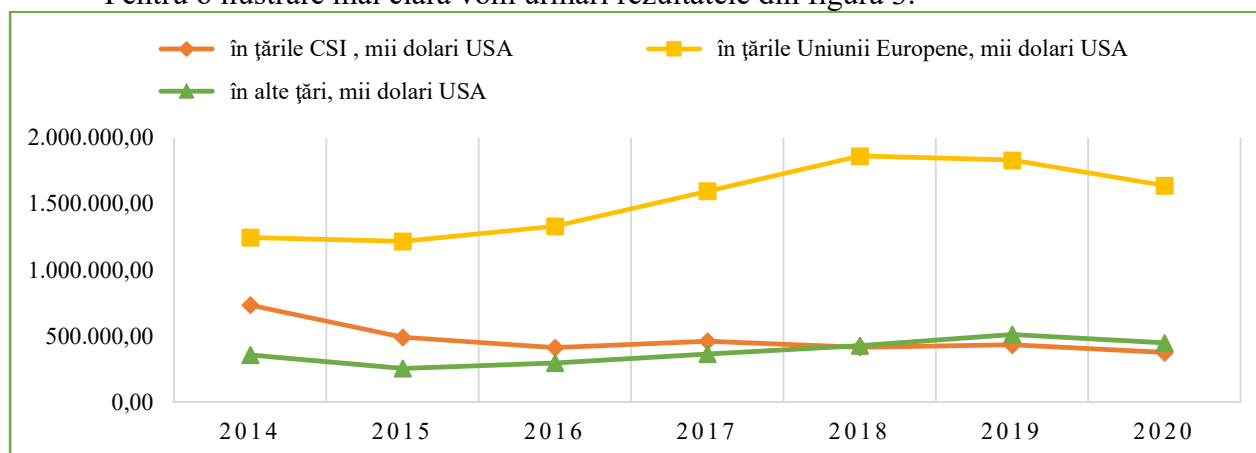

Figura 3. Evoluția Exportului Republicii Moldova pe ramuri ale pieței internaționale pentru perioada anilor 2014-2020

Sursa: Elaborat de autor în conformitate cu datele publicate de Casa Națională de Asigurări Sociale.(12)

Potrivit graficului prezentat mai sus (figura 3, datele din tabelul2) observăm că exportul Republicii Moldova prevalează în mare parte în țările uniunii Europene, ceea ce poate fi explicat prin prezența unei piețe de desfacere mai mare. Exporturile Republicii Moldova în UE prezintă o ascensiune vizibilă pe parcursul anilor 2014-2019, însă în anul 2020 acesta scade, o posibilă cauză poate fi pandemia. Potrivit datelor, în țările CSI exportul a scăzut în ultimii 7 ani, printre cauze pot fi neînțelegeri politice, taxe majorate, condiții ce nu sunt rentabile, etc. În alte țări ritmul de creștere se menține ușor vizibil.

În aceleași rânduri de idei putem spune că Zone de Comerț Liber Aprofundat și Cuprinzător a contribuit și la o majorare a ratei importului în Republica Moldova, cu scutire de taxe, ceea ce presupune un preț mai mic pentru produsele de import față de produsele autohtone. Ca consecință cetățenii Republicii Moldova preferă să procure produse de import care sunt mai ieftine decât produsele locale, aceasta formează un dezechilibru, iar cauza este ca nu există legi ce ar apăra interesele producătorilor autohtoni pe arena națională, în special pentru întreprinderile micro și mici. În prezent, în Parlament se află un proiect de lege care prevede că cel puțin 50% dintre mărfurile expuse pe rafturile magazinelor trebuie să fie autohtone. Inițiativa a fost votată în primă lectură încă în legislatura precedentă, iar ulterior proiectul s-a împotmolit.

Concluzii:

1. Republica Moldova poate înregistra performanțe vizibile la capitolul reforme în domeniul politic, economic și social, prin respectarea condițiilor expuse de către partenerii europeni, în acest sens se va putea observa un progres de calitate privind implementarea Acordului de Asociere. Uniunea Europeană a demonstrat susținerea față de R.M. pe plan intern oferindu-i fonduri ce permite dezvoltarea domeniilor principale și crearea de posibilități de introducere a standardelor internaționale. Pe plan extern U.E. a oferit posibilitatea și facilitatea exportului de mărfuri și servicii pe piața statelor membre.

2. În urma celor prezentate anterior, putem menționa că reușita Acordului de Asociere, dar și a eforturilor Republicii Moldova de integrare europeană, depinde în egală măsură de astfel de factori ca gradul de aproximare a legislației Republica Moldova cu cea Europeană, cât și de coerența acțiunilor autorităților moldovene pe plan politic și voința de care vor da acestea dovadă în continuarea procesului de democratizare a societății.

Referințe:

1. Bârdan Veaceslav, Integrarea economică și economie europeană, note de curs, Chișinău, Editura „Tehnica-UTM”, 2014.
2. Molle Willem, Economia integrării europene/ teorie, practică, politici, Chișinău, Tipografia Centrală, 2009.
3. Rainelli Michel, Comerțul internațional, Chișinău, Editura ARC, 2004.
4. Ghid: Prevederile acordului de asociere Republica Moldova -Uniunea Europeană, Chișinău, Editura ARC, 2014.
5. Acordul de Asociere (AA) Republica Moldova–Uniunea Europeană.
6. <https://mfa.gov.md/img/docs/Acordul-de-Asociere-RM-UE.pdf>
7. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0166_RO.html
8. <https://mfa.gov.md/img/docs/Agenda-de-Asociere-RO.pdf>
9. www.ec.europa.eu
10. www.gov.md
11. www.mfa.gov.md
12. <https://statistica.gov.md/>